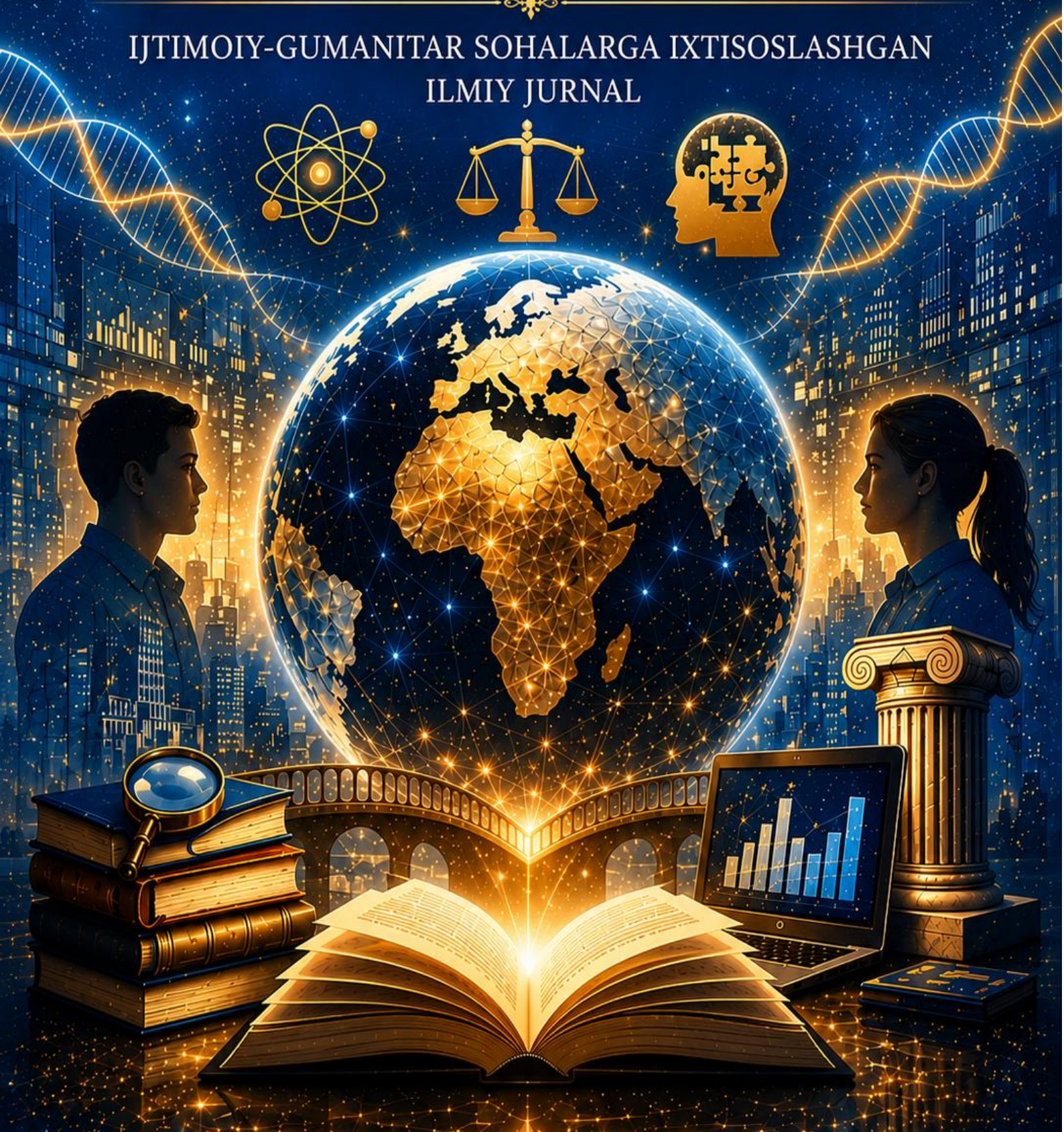
Vol. 2, No. 1 (2026)
ISSN-L: 3093-9240

FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR

IJTIMOIY-GUMANITAR SOHALARGA IXTISOSLASHGAN
ILMIY JURNAL



FANLARARO ILMIY TADQIQOTLAR
ilmiy-amaliy metodologik jurnal

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
научно-практический и методологический журнал

INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC RESEARCH
scientific-practical and methodological journal



Vol. 2, No. 1 (2026)

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy guvohnoma asosida faoliyat yuritadi.

BOSH MUHARRIR:
Ashurov Ramzidin Ramazonovich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

BOSH MUHARRIR O‘RINBOSARI
Ismatulloyev Abdullo Nasrulloyevich
psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

TAHRIRIYAT KENGASHI:
Rejep Uzyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Blinova Ye.E. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Abdullayeva B.S. – pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Ibragimova G.N. – pedagogika fanlari doktori, professor
Mamurov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Filippova O.G. – pedagogika fanlari doktori, professor (Rossiya)
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari doktori(DSc), professor
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Umarova N.Sh. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Ismoilova N.Z. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Abdullayeva D.U. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Atabayeva N.B. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Jabborov X.X. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Akramov M.R. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Tuychieva S.M. – psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Gadoyeva M.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Rasulov Z.I. – filologiya fanlari doktori (DSc), professor
Qurbonboyev A.N. – psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
Taniyeva G. M. – tarix fanlari doktori, professor
Davlatova S.T. – tarix fanlari doktori, professor
Qurbonova M. B. – tarix fanlari nomzodi, professor
Turdiyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Maxmudova D.A. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldashev S.R. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Botirova D.B. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Alimova Ye.G. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Джексембаева Г.С. – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) (Qozog‘iston)
Jalilov N.A.– pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Vahobov A.A. – pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Raxmatova M.M. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xalilova R.R. – filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Bobojonov Sh.U. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sharipov Sh.F. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bo‘tayev J.Sh. – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Bobojonova F. X. – tarix fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:
Xayitov Xayotjon Xikmat o‘g‘li

TYUTORLARNING BOSHQARUV USLUBLARI VA ULARNING TA'LIM SAMARADORLIGIGA TA'SIRI

Alijonov Nurbek Ulug'bek o'g'li
Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi
E-mail: alijonovnurbek48@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada tyutorlarning ta'lim jarayonidagi boshqaruv uslublari hamda ularning talabalar o'zlashtirishi va umumiy ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda tyutorlarning turli yondashuvlari, jumladan, avtoritar, demokratik va liberal uslublarning talabalar motivatsiyasi hamda akademik natijalariga ta'siri o'rganilgan. Shuningdek, maqolada samarali boshqaruv uslublarini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari demokratik va shaxsga yo'naltirilgan uslublar talabalarning faolligini oshirib, ularning o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishini ko'rsatadi. Xulosa sifatida, tyutorlarning to'g'ri boshqaruv uslubini tanlashi ta'lim muvaffaqiyatining muhim omili ekanligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: tyutor, boshqaruv uslublari, ta'lim samaradorligi, pedagogika, talabalar, o'qitish metodologiyasi, shaxsiy yondashuv, akademik natijalar.

Аннотация. В данной статье анализируются стили управления тьюторов в образовательном процессе и их влияние на успеваемость студентов и общую эффективность обучения. В исследовании рассматриваются различные подходы тьюторов, включая авторитарный, демократический и либеральный стили, а также их влияние на мотивацию студентов и академические результаты. В статье также представлены практические рекомендации по повышению качества образования посредством применения эффективных управленческих стилей. Результаты исследования показывают, что демократические и личностно-ориентированные подходы повышают активность студентов и усиливают их интерес к учебному процессу. В заключение подчёркивается, что выбор тьюторами правильного стиля управления является важным фактором успешности обучения.

Ключевые слова: тьютор, стили управления, эффективность образования, педагогика, студенты, методология обучения, личностный подход, академические результаты.

Abstract. This article analyzes tutors' management styles in the educational process and their impact on students' academic performance and overall educational effectiveness. The study examines various tutoring approaches, including authoritarian, democratic, and liberal styles, and their influence on students' motivation and academic outcomes. The article also provides practical recommendations for improving the quality of education through the application of effective management styles. The findings indicate that democratic and student-centered approaches increase student engagement and strengthen their interest in the learning process. In conclusion, the study emphasizes that selecting an appropriate management style is an important factor in achieving educational success.

Keywords: tutor, management styles, educational effectiveness, pedagogy, students, teaching methodology, student-centered approach, academic outcomes.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida talabalarning individual ehtiyojlarini qondirish va ularning o‘quv jarayonidagi samaradorligini oshirishda tyutorlik instituti tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tyutorlar nafaqat akademik ko‘mak beruvchi, balki talabalarning shaxsiy rivojlanishi, o‘quv ko‘nikmalarini shakllantirishi va mustaqil fikrlashini rag‘batlantiruvchi murabbiylar sifatida faoliyat yuritadilar. Ularning roli shunchaki ma'lumot berishdan ko‘ra kengroq bo‘lib, talabalarni o‘quv maqsadlariga erishishda yo‘naltirish, motivatsiya berish va ularning o‘z-o‘zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishni o‘z ichiga oladi. Bu murakkab vazifalar tyutorlardan aniq va samarali boshqaruv uslublarini qo‘llashni talab qiladi.

Boshqaruv uslubi tashkiliy maqsadlarga erishish uchun menejerlar tomonidan qo‘llaniladigan o‘ziga xos usullar, qaror qabul qilish, rejalashtirish, tashkil etish va vakolatni amalga oshirish yondashuvlarini qamrab oladi [1].

Tyutorlik kontekstida bu tushuncha tyutorning talabalar bilan o‘zaro munosabatlari, o‘quv jarayonini tashkil etishi, talabalarning mustaqilligini rag‘batlantirishi yoki cheklashi, shuningdek, ularning o‘quv faoliyatini nazorat qilish darajasida namoyon bo‘ladi. Har bir tyutor o‘zining shaxsiy xususiyatlari, pedagogik falsafasi va talabalarning ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda o‘ziga xos boshqaruv uslubini shakllantiradi.

Bu uslublar turli xil bo‘lib, avtoritar, demokratik, laissez-faire kabi keng spektrni qamrab olishi mumkin. Masalan, ba'zi tyutorlar qat'iy nazorat va aniq

ko‘rsatmalar berishga moyil bo‘lsa, boshqalari talabalarga ko‘proq erkinlik va tashabbus ko‘rsatish imkoniyatini beradi.

Shu nuqtai nazardan, tyutorlarning qo‘llayotgan boshqaruv uslublari ta’lim jarayonining samaradorligiga, talabalarning o‘zlashtirish darajasiga, motivatsiyasiga, o‘quvga bo‘lgan munosabatiga va umumiy rivojlanishiga qanday ta’sir ko‘rsatishi muhim ilmiy muammo hisoblanadi.

Turli boshqaruv uslublarining talabalar natijalariga ta’sirini chuqur tahlil qilish, eng samarali yondashuvlarni aniqlash va ularni pedagogik amaliyotga joriy etish zamonaviy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir. Ushbu maqola tyutorlarning boshqaruv uslublari nazariy asoslarini, ularning ta’lim samaradorligiga ta’sirini, uslub tanlashga ta’sir qiluvchi omillarni va samarali amaliyotlarni har tomonlama o‘rganishga qaratilgan bo‘lib, tyutorlik faoliyatini optimallashtirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Tyutorlarning boshqaruv uslublari va ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri masalasi zamonaviy pedagogika va ta’lim menejmenti sohasida tobora dolzarb tadqiqot mavzusiga aylanmoqda. Ushbu bo‘limda tyutorlik boshqaruvining nazariy asoslari, turli uslublarning xususiyatlari, ularning ta’lim jarayoni va talabalar natijalariga ko‘rsatadigan ta’siri, shuningdek, uslub tanlashga ta’sir qiluvchi omillar va samaradorlikni baholash metodologiyalari bo‘yicha so‘nggi ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi.

MAVZUNING O‘RGANILGANLIGI VA METODOLOGIYASI

Tyutorlarning boshqaruv uslublari va ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri masalasi zamonaviy pedagogika hamda ta’lim menejmenti sohasida dolzarb ilmiy yo‘nalishlardan biri sifatida tadqiq etib kelinmoqda. Boshqaruv uslubi tushunchasi dastlab menejment nazariyalarida shakllangan bo‘lib, amerikalik olim Kurt Levin tomonidan avtoritar, demokratik va laissez-faire uslublari sifatida tasniflangan. Olimning fikricha, boshqaruv uslubi rahbarning qaror qabul qilish, tashkil etish va nazoratni amalga oshirishdagi individual yondashuvini ifodalaydi [1].

Ta’lim tizimida ushbu nazariyalar tyutorlik faoliyatiga ham tatbiq etilib, pedagogik boshqaruvning samaradorligini aniqlashda muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Xususan, amerikalik tadqiqotchi James MacGregor Burns tomonidan ishlab chiqilgan transformatsion yetakchilik nazariyasida rahbar yoki tyutorning asosiy vazifasi talabalarni ilhomlantirish, ularning ichki motivatsiyasini rivojlantirish hamda intellektual salohiyatini qo‘llab-quvvatlashdan iborat ekanligi

ta’kidlanadi [2]. Mazkur yondashuv talabalarning mustaqil fikrlashi va o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali omil sifatida baholanadi.

Shuningdek, xizmatkor yetakchilik konsepsiyasi amerikalik olim Robert Greenleaf tomonidan ishlab chiqilgan bo‘lib, unda tyutor faoliyati talabaning ehtiyojlariga xizmat qilishi, uning shaxsiy va akademik rivojlanishiga ko‘maklashishga qaratilishi zarurligi qayd etiladi [3]. Ushbu yondashuv tyutor va talaba o‘rtasida hamkorlikka asoslangan pedagogik munosabatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Pedagogik adabiyotlarda tyutorlik boshqaruv uslublarining ta’lim samaradorligiga ta’siri bo‘yicha ko‘plab ilmiy tadqiqotlar olib borilgan. Jumladan, Douglas McGregor o‘zining “X va Y nazariyasi” orqali boshqaruv uslubi inson motivatsiyasi va faoliyat samaradorligiga bevosita ta’sir qilishini asoslab bergan. Olim demokratik boshqaruv uslubi xodim va ta’lim oluvchilarning tashabbuskorligi hamda mustaqilligini rivojlantirishini alohida ta’kidlaydi [4].

Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda tyutorlik boshqaruvi talabalar motivatsiyasi, akademik muvaffaqiyati va shaxsiy rivojlanishiga ta’sir qiluvchi muhim omil sifatida e’tirof etiladi. Tadqiqotchilarning fikricha, samarali tyutorlik boshqaruvi pedagogik qo‘llab-quvvatlash, individual yondashuv va motivatsion strategiyalar uyg‘unligi asosida namoyon bo‘ladi [5].

Boshqaruv uslubi tushunchasi dastlab tashkiliy menejment sohasida rivojlangan bo‘lib, u rahbariyatning maqsadlarga erishishdagi yondashuvlari, qaror qabul qilish mexanizmlari va vakolatlarni amalga oshirish usullarini qamrab oladi [1].

Ta’lim kontekstida, xususan, tyutorlik faoliyatida bu tushuncha pedagogik boshqaruv, ta’lim yetakchiligi va o‘quv jarayonini tashkil etish prinsiplari bilan chambarchas bog‘liq. So‘nggi yillarda ta’limdagi yetakchilik nazariyalari, xususan, transformatsion, tranzaksion va xizmatkor yetakchilik modellari tyutorlik boshqaruv uslublarini tushunishda muhim asos bo‘lib xizmat qilmoqda. Transformatsion tyutorlik uslubi talabalarni ilhomlantirish, ularning intellektual salohiyatini rag‘batlantirish va shaxsiy rivojlanishiga e’tibor qaratish bilan tavsiflanadi [2].

Bunday tyutorlar talabalarning o‘z-o‘zini anglashini, o‘quvga bo‘lgan ichki motivatsiyasini oshirishga intiladi, ularni o‘quv maqsadlariga erishishda faol ishtirok etishga undaydi. Tranzaksion uslub esa aniq maqsadlar, mukofotlar va jazolash tizimi orqali talabalar xatti-harakatini boshqarishga qaratilgan bo‘lib, ko‘proq qisqa muddatli natijalarga e’tibor qaratadi. Xizmatkor yetakchilik

nazariyasi tyutorning asosiy vazifasi talabalarning ehtiyojlarini qondirish, ularning o‘sishi va rivojlanishiga ko‘maklashish ekanligini ta’kidlaydi [3].

Bu yondashuvda tyutor o‘zini talabaning xizmatkori sifatida ko‘radi, ularning muammolarini hal qilishga yordam beradi va ularning mustaqilligini oshirishga intiladi. Ushbu nazariyalar tyutorlik boshqaruv uslublarining nafaqat tashkiliy, balki pedagogik va psixologik jihatlarini ham chuqur tahlil qilish imkonini beradi.

Adabiyotlarda tyutorlik boshqaruv uslublari keng spektrda tasniflanadi, ammo eng ko‘p uchraydiganlari avtoritar, demokratik va laissez-faire (erkinlik beruvchi) uslublardir.

Avtoritar tyutorlik uslubi. Bu uslubda tyutor o‘quv jarayonini qat’iy nazorat qiladi, barcha qarorlarni mustaqil qabul qiladi va talabalardan ko‘rsatmalarga so‘zsiz rioya qilishni talab qiladi. Talabalarning fikrlari va tashabbuslari kamdan-kam hollarda hisobga olinadi. Ushbu uslub, ayniqsa, inqirozli vaziyatlarda yoki talabalarning bilim darajasi juda past bo‘lgan hollarda tezkor natijalarga erishish uchun samarali bo‘lishi mumkin [1].

Biroq, ko‘plab tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, avtoritar yondashuv talabalarning ichki motivatsiyasini pasaytiradi, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini cheklaydi va o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarining rivojlanishiga to‘sqinlik qiladi [4]. Bunday uslub talabalarda stressni oshirishi, o‘quvga bo‘lgan qiziqishni yo‘qotishi va hatto tyutor bilan munosabatlarning yomonlashishiga olib kelishi mumkin. Natijada talabalar passiv tinglovchiga aylanib, mustaqil o‘rganish va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantira olmaydilar.

Demokratik tyutorlik uslubi. Demokratik uslub tyutor va talabalar o‘rtasidagi hamkorlikka asoslanadi. Tyutor talabalarni o‘quv jarayonini rejalashtirish, qaror qabul qilish va muammolarni hal qilishda faol ishtirok etishga undaydi. Bu uslubda tyutor yo‘naltiruvchi va maslahatchi rolini o‘ynaydi, talabalarga o‘z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatini beradi. So‘nggi tadqiqotlar demokratik tyutorlik uslubining talabalar o‘zlashtirishiga, motivatsiyasiga va umumiy rivojlanishiga ijobiy ta’sirini tasdiqlaydi [5].

Talabalar o‘zlarini o‘quv jarayonining bir qismi sifatida his qiladilar, bu esa ularning mas’uliyatini oshiradi va o‘quvga bo‘lgan ichki qiziqishini kuchaytiradi. Ushbu uslub talabalarda tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot va hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, u talabalarning o‘z-o‘zini boshqarish va mustaqil o‘rganish qobiliyatini oshiradi, bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun muhim ahamiyatga ega.

Laissez-faire (erkinlik beruvchi) tyutorlik uslubi. Bu uslubda tyutor minimal darajada aralashadi, talabalarga o‘quv jarayonini to‘liq nazorat qilish va o‘z-o‘zini boshqarish imkoniyatini beradi. Tyutor faqat talabalar yordam so‘ragan hollarda aralashadi. Ushbu uslub yuqori darajada mustaqil, o‘z-o‘zini motivatsiya qila oladigan va o‘z o‘quv ehtiyojlarini aniq biladigan talabalar uchun samarali bo‘lishi mumkin [6].

Biroq, aksariyat talabalar uchun, ayniqsa, o‘quvning boshlang‘ich bosqichlarida yoki murakkab mavzularni o‘rganishda laissez-faire uslubi tartibsizlikka, motivatsiyaning yo‘qolishiga va o‘quv natijalarining pasayishiga olib kelishi mumkin. Tyutorning yetarli darajada yo‘naltirmasligi talabalarning o‘quv maqsadlaridan chetga chiqishiga, muhim ko‘nikmalarni rivojlantira olmasligiga va o‘z-o‘zini samarali boshqara olmasligiga sabab bo‘lishi mumkin.

Boshqa uslublar. Yuqorida sanab o‘tilgan asosiy uslublardan tashqari, adabiyotlarda tyutorlikning boshqa yondashuvlari ham muhokama qilinadi. Masalan, murabbiylik (coaching) uslubi tyutorning talabalar bilan hamkorlikda ularning maqsadlarini aniqlash, strategiyalar ishlab chiqish va ularga erishishda qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan. Bu uslub talabalarning potensialini to‘liq ochishga va ularning o‘z-o‘zini rivojlantirishiga yordam beradi [7].

Yana bir yondashuv - qo‘llab-quvvatlovchi (supportive) uslub bo‘lib, bunda tyutor talabalarning hissiy ehtiyojlariga e’tibor qaratadi, ularga ishonch va xavfsizlik hissini beradi, bu esa o‘z navbatida o‘quvga bo‘lgan munosabatni yaxshilaydi. Ba’zi tadqiqotlar vaziyatli (situational) tyutorlik uslubining samaradorligini ta’kidlaydi, bunda tyutor o‘z uslubini talabaning o‘quv darajasi, motivatsiyasi va vaziyatning o‘ziga xos xususiyatlariga qarab moslashtiradi [8]. Bu yondashuv tyutorlardan yuqori darajada moslashuvchanlik va pedagogik mahoratni talab qiladi.

Tyutorning boshqaruv uslubini tanlash bir qator ichki va tashqi omillar bilan belgilanadi. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, bu omillar murakkab o‘zaro ta’sirda bo‘lib, tyutorlik faoliyatining samaradorligiga bevosita ta’sir qiladi.

Tyutorlik faoliyati talabalarning individual ta’lim ehtiyojlarini aniqlash va ularni samarali rivojlantirishga qaratilgan pedagogik jarayondir. U talabalarning mustaqil fikrlashi, o‘quv motivatsiyasi va o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Talabaning xususiyatlari. Talabalarning yoshi, o‘quv darajasi, oldingi bilimlari, o‘quv uslublari, motivatsiya darajasi va mustaqillik darajasi tyutor uslubini tanlashda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Masalan, o‘quvning boshlang‘ich bosqichidagi

yoki murakkab mavzularni o‘rganayotgan talabalar ko‘proq yo‘naltiruvchi va tuzilmali yondashuvni talab qilishi mumkin, yuqori darajada mustaqil va motivatsiyali talabalar esa erkinlik beruvchi yoki murabbiylik uslubidan ko‘proq foyda ko‘radilar [9].

Shuningdek, talabalarning madaniy kelib chiqishi va o‘quvga bo‘lgan munosabati ham tyutor uslubini tanlashda hisobga olinishi kerak. Ba’zi madaniyatlarda avtoritar yondashuv qabul qilinishi mumkin bo‘lsa, boshqalarida demokratik va hamkorlikka asoslangan uslublar afzal ko‘riladi.

Kontekstual omillar. O‘quv jarayonining konteksti ham tyutor uslubiga ta’sir qiladi. Bu omillarga o‘rganilayotgan fan sohasi (masalan, aniq fanlar ko‘proq tuzilmali yondashuvni talab qilishi mumkin, gumanitar fanlar esa erkinroq muhokamalarni rag‘batlantiradi), o‘quv maqsadlari (bilimni o‘zlashtirish, ko‘nikmalarni rivojlantirish, ijodiy fikrlash), guruh hajmi (yakka tartibdagi tyutorlik guruhli tyutorlikdan farq qiladi), o‘quv muhiti (onlayn yoki an’anaviy) va institutsional siyosatlar kiradi [10].

Masalan, onlayn tyutorlikda muloqotning cheklanganligi sababli tyutorlar ko‘proq aniq ko‘rsatmalar berishga majbur bo‘lishi mumkin, an’anaviy tyutorlikda esa shaxsiy aloqa orqali demokratik uslubni qo‘llash osonroq kechadi.

Tyutorning shaxsiy xususiyatlari va tajribasi. Tyutorning shaxsiy xususiyatlari, pedagogik falsafasi, tajribasi va kasbiy malakasi ham boshqaruv uslubini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Tajribali tyutorlar turli vaziyatlarda moslashuvchan bo‘lib, o‘z uslublarini talabalarning ehtiyojlariga qarab o‘zgartira oladilar. Yangi tyutorlar esa ko‘pincha o‘zlariga tanish bo‘lgan yoki o‘zlari o‘rgangan uslublarga tayanadilar. Tyutorning empatiyasi, muloqot ko‘nikmalari, sabr-toqati va talabalarga bo‘lgan ishonchi ham uning boshqaruv uslubining samaradorligiga ta’sir qiladi [11].

Tyutorlarning boshqaruv uslublari ta’sirini o‘lchash va o‘quv samaradorligini baholash uchun turli metodologiyalar qo‘llaniladi. Bu metodologiyalar miqdoriy va sifat ko‘rsatkichlarni o‘z ichiga oladi.

Miqdoriy baholash usullari talabalarning akademik natijalarini (masalan, imtihon ballari, kurs ishlari baholari, o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari), o‘quv jarayonidagi ishtirokini (masalan, darslarga qatnashish, topshiriqlarni bajarish darajasi), shuningdek, o‘quvni tugatish va bitiruv darajalarini o‘z ichiga oladi. Ba’zi tadqiqotlar tyutorlik uslublari va talabalarning o‘z-o‘zini tartibga solish

ko‘nikmalari, o‘quv motivatsiyasi yoki o‘z-o‘ziga ishonch darajasini o‘lchash uchun standartlashtirilgan so‘rovnomalardan foydalanadi [12].

Statistik tahlillar orqali turli boshqaruv uslublari va ushbu natijalar o‘rtasidagi korrelyatsiya yoki sabab-oqibat bog‘liqliklari aniqlanadi. Masalan, demokratik uslubni qo‘llagan tyutorlar bilan ishlagan talabalarning o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari avtoritar uslubni qo‘llagan tyutorlar bilan ishlagan talabalarnikidan yuqori ekanligi ko‘rsatilgan.

Sifat baholash. Sifat baholash usullari tyutorlik jarayonining chuqurroq tahlilini ta’minlaydi. Bularga talabalar va tyutorlar bilan intervyular, fokus guruhlar, tyutorlik sessiyalarini kuzatish, tyutorlik jurnalini tahlil qilish hamda talabalarning o‘quvga bo‘lgan munosabati, hissiy holati va tyutor bilan munosabatlari haqidagi fikrlarini o‘rganish kiradi [13].

Sifat tadqiqotlari tyutorlik uslublarining talabalarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, muloqot va hamkorlik kabi yumshoq ko‘nikmalarini rivojlantirishga qanday ta’sir qilishini aniqlashga yordam beradi. Shuningdek, ular tyutorlik uslubining talabalarning o‘quvga bo‘lgan qiziqishi, o‘z-o‘ziga ishonchi va umumiy farovonligiga ta’sirini tushunishda muhim ahamiyatga ega.

Aralash metodlar. So‘nggi yillarda tyutorlik boshqaruvi ta’sirini baholashda aralash metodologiyalardan foydalanish tendensiyasi kuzatilmoqda. Bu yondashuv miqdoriy ma’lumotlarning statistik kuchini sifat ma’lumotlarining chuqurligi bilan birlashtirib, tyutorlik uslublari va o‘quv samaradorligi o‘rtasidagi murakkab bog‘liqliklarni har tomonlama tushunish imkonini beradi [14].

Masalan, talabalarning o‘zlashtirish ballarini tahlil qilish bilan birga, ularning tyutorlik tajribasi haqidagi sub’ektiv fikrlarini o‘rganish orqali tyutorlik uslubining turli jihatlari qanday natijalarga olib kelishini aniqlash mumkin.

Ushbu tadqiqot tyutorlarning boshqaruv uslublari va ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri o‘rtasidagi murakkab bog‘liqliklarni har tomonlama tushunishga qaratilgan bo‘lib, aralash metodologiya (mixed-methods) yondashuvidan foydalanadi. Bu yondashuv miqdoriy ma’lumotlarning statistik kuchini sifat ma’lumotlarining chuqurligi bilan birlashtirib, mavzuni keng qamrovli va nyuansli tahlil qilish imkonini beradi.

Xususan, tadqiqotda ketma-ket tushuntiruvchi dizayn (sequential explanatory design) qo‘llaniladi, bunda dastlab miqdoriy ma’lumotlar to‘planadi va tahlil qilinadi, so‘ngra miqdoriy natijalarni chuqurroq tushuntirish va kengaytirish maqsadida sifat ma’lumotlari yig‘iladi. Bu dizayn tyutorlik uslublari va o‘quv

natijalari o‘rtasidagi statistik bog‘liqliklarni aniqlashga, shuningdek, ushbu bog‘liqliklarning asosida yotgan sabab-oqibat mexanizmlarini, talabalarning sub’ektiv tajribalarini va tyutorlarning pedagogik falsafalarini o‘rganishga imkon beradi.

Tadqiqotning asosiy ishtirokchilari O‘zbekistonning bir nechta oliy ta’lim muassasalarida faoliyat yurituvchi tyutorlar va ularning talabalari bo‘ladi. Tanlanma jarayoni ikki bosqichda amalga oshiriladi.

Birinchi bosqichda miqdoriy tadqiqot uchun tyutorlar va ularning talabalari stratifikatsiyalangan tasodifiy tanlanma (stratified random sampling) usuli yordamida tanlab olinadi. Bu usul turli fakultetlar, o‘quv yo‘nalishlari va tyutorlik tajribasi darajalarini (masalan, 1-3 yil, 4-6 yil, 7- yil) qamrab olishni ta’minlaydi, bu esa natijalarning umumlashtirilish darajasini oshiradi. Jami 150 nafar tyutor va ularning har biridan 10 nafardan, ya’ni jami 1500 nafar talaba tadqiqotga jalb etilishi rejalashtirilgan. Bu hajm statistik tahlillar uchun yetarli bo‘ladi.

Ikkinchi bosqichda sifat tadqiqoti uchun miqdoriy bosqichda aniqlangan, o‘ziga xos boshqaruv uslublariga ega (masalan, yuqori avtoritar, yuqori demokratik, aralash) va o‘quv natijalari bo‘yicha sezilarli farqlarni ko‘rsatgan tyutorlar hamda ularning talabalari maqsadli tanlanma (purposive sampling) usuli orqali tanlab olinadi. Bu bosqichda 15-20 nafar tyutor va ularning 30-40 nafar talabasi bilan chuqur intervyular o‘tkazish rejalashtirilgan. Maqsadli tanlanma tyutorlik uslublarining turli namoyon bo‘lishi va talabalar tajribasiga ta’sirini chuqur o‘rganishga imkon beradi.

Ma’lumotlarni yig‘ish jarayoni miqdoriy va sifat bosqichlariga bo‘linadi.

Tyutor boshqaruv uslubi so‘rovnomasi (Tyutor Management Style Questionnaire - TMSQ). Ushbu so‘rovnoma tyutorlarning o‘z-o‘zini baholashi va talabalarning tyutorlari boshqaruv uslublarini baholashi uchun mo‘ljallangan. So‘rovnoma avtoritar, demokratik, laissez-faire, transformatsion va xizmatkor yetakchilik uslublarining asosiy xususiyatlarini o‘lchaydigan Likert shkalasidagi bandlardan iborat bo‘ladi. So‘rovnoma mavjud validatsiya qilingan asboblar asosida ishlab chiqilib, o‘zbek tiliga tarjima qilinadi hamda pilot tadqiqot orqali ishonchliligi va validligi tekshiriladi.

Talabalarning o‘quv motivatsiyasi va faolligi shkalasi. Talabalarning o‘quvga bo‘lgan ichki va tashqi motivatsiyasini, shuningdek, darslardagi faollik darajasini o‘lchash uchun standartlashtirilgan va validatsiya qilingan psixometrik shkalalar

(masalan, Academic Motivation Scale yoki Student Engagement Scale) moslashtiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Akademik natijalar ma'lumotlari. Talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari (kurs ishlari, oraliq va yakuniy imtihon ballari), darslarga qatnashish darajasi va o'quvni tugatish ko'rsatkichlari oliy ta'lim muassasalarining rasmiy akademik yozuvlaridan (universitet ma'lumotlar bazalaridan) olinadi. Bu ma'lumotlar tyutorlik uslublarining akademik samaradorlikka ta'sirini baholash uchun asos bo'ladi.

Yarim-strukturalangan intervyular. Tanlab olingan tyutorlar (15-20 nafar) va ularning talabalari (30-40 nafar) bilan chuqur yarim-strukturalangan intervyular o'tkaziladi. Tyutorlar bilan intervyular ularning pedagogik falsafasi, boshqaruv uslubini tanlash omillari (masalan, talabaning xususiyatlari, kontekstual omillar, tyutorning shaxsiy tajribasi), o'quv jarayonidagi qiyinchiliklar va muvaffaqiyatli amaliyotlar haqidagi fikrlarini o'rganishga qaratiladi.

Talabalar bilan intervyular ularning tyutorlik tajribasi, tyutorning boshqaruv uslubini qabul qilishi, bu uslubning o'quv motivatsiyasi, o'zlashtirishi, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalariga ta'siri, shuningdek, tyutor bilan munosabatlari haqidagi sub'ektiv fikrlarini yig'ishga xizmat qiladi. Intervyular audioyozuvga olinadi va keyinchalik transkripsiya qilinadi.

Tyutorlik sessiyalarini kuzatish. Tanlab olingan tyutorlarning bir nechta tyutorlik sessiyalari (har bir tyutor uchun 2-3 sessiya) bevosita kuzatiladi. Kuzatish protokoli yordamida tyutorning muloqot uslubi, qaror qabul qilish jarayoni, talabalarga beriladigan erkinlik darajasi, nazorat mexanizmlari va talabalar bilan o'zaro munosabatlari qayd etiladi. Bu kuzatishlar tyutorlarning o'z-o'zini baholashlari va talabalarning idrok etishlari bilan solishtirilib, tyutorlik uslublarining amaliy namoyon bo'lishini obyektiv baholaydi.

Fokus guruh muhokamalari. Talabalar bilan 2–3 ta fokus guruh muhokamalari o'tkaziladi. Bu muhokamalar talabalarning tyutorlik tajribasi haqidagi umumiy fikrlarini, turli tyutorlik uslublarining afzalliklari va kamchiliklari haqidagi kollektiv idroklarini, shuningdek, samarali tyutorlik amaliyotlari bo'yicha takliflarini yig'ishga yordam beradi.

Miqdoriy ma'lumotlar SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) dasturi yordamida tahlil qilinadi. Dastlab, tyutorlik uslublari, talabalar motivatsiyasi va akademik natijalar bo'yicha tavsifiy statistikalar (o'rtacha qiymatlar, standart

og‘ishlar, chastotalar) hisoblanadi. Keyin turli tyutorlik uslublari va talabalarning akademik natijalari, motivatsiyasi hamda faolligi o‘rtasidagi bog‘liqliklarni aniqlash uchun inferensial statistik tahlillar qo‘llaniladi.

Bularga dispersiya tahlili (ANOVA) - turli tyutorlik uslublari guruhlari o‘rtasidagi o‘rtacha farqlarni aniqlash uchun, korrelyatsiya tahlili - o‘zgaruvchilar o‘rtasidagi bog‘liqlik kuchini o‘lchash uchun, shuningdek, ko‘p o‘zgaruvchili regressiya tahlili (multiple regression analysis) - tyutorlik uslublarining akademik natijalar va motivatsiyaga ta’sirini boshqa nazorat o‘zgaruvchilarini (masalan, talabaning oldingi bilimlari, yoshi) hisobga olgan holda baholash uchun ishlatiladi. Bu tahlillar tyutorlik uslublarining ta’lim samaradorligiga ta’sirining statistik ahamiyatini aniqlaydi.

Sifat ma’lumotlar (intervyu transkripsiyalari, kuzatish yozuvlari, fokus guruh muhokamalari) tematik tahlil (thematic analysis) usuli yordamida tahlil qilinadi. Bu jarayon ma’lumotlarni transkripsiya qilish, kodlash, dastlabki mavzularni aniqlash, ularni ko‘rib chiqish, nomlash va hisobot berish bosqichlarini o‘z ichiga oladi. NVivo kabi sifat ma’lumotlarni tahlil qilish dasturlari ma’lumotlarni samarali boshqarish va tahlil qilish uchun ishlatilishi mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil natijasida tyutorlik uslublarining talabalar tajribasiga, ularning o‘quvga munosabatiga, hissiy holatiga, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga ta’siri haqidagi chuqur tushunchalar shakllantiriladi.

Ketma-ket tushuntiruvchi dizayn doirasida miqdoriy tahlil natijalari sifat ma’lumotlarini yig‘ish va tahlil qilish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Miqdoriy natijalar (masalan, demokratik uslubning yuqori o‘zlashtirish bilan bog‘liqligi) sifat intervyulari va kuzatishlar orqali chuqurroq tushuntiriladi.

Integratsiya jarayoni miqdoriy va sifat topilmalarni bir-biriga qarama-qarshi qo‘yish, to‘ldirish yoki kengaytirish orqali amalga oshiriladi. Bu triangulyatsiya (triangulation) orqali tadqiqot natijalarining ishonchliligini oshiradi va tyutorlik uslublari hamda ta’lim samaradorligi o‘rtasidagi murakkab munosabatlarning to‘liqroq manzarasini taqdim etadi.

Ushbu tadqiqotni o‘tkazishda barcha etik prinsiplarga qat’iy rioya qilinadi. Tadqiqot boshlanishidan oldin tegishli oliy ta’lim muassasalarining Etika qo‘mitasidan (Institutional Review Board - IRB) ruxsat olinadi. Barcha ishtirokchilarga (tyutorlar va talabalar) tadqiqotning maqsadi, jarayoni, kutilayotgan natijalari va ularning huquqlari haqida to‘liq ma’lumot beriladi. Ulardan yozma

ravishda xabardor qilingan rozilik (informed consent) olinadi. Ishtirokchilarning shaxsi sir saqlanishi (anonymity) va ma’lumotlarning maxfiyligi (confidentiality) ta’minlanadi.

To‘plangan ma’lumotlar faqat tadqiqot maqsadlarida ishlatiladi va shaxsiy ma’lumotlar shifrlangan holda saqlanadi. Ishtirokchilar istalgan vaqtda tadqiqotdan hech qanday sababsiz chiqib ketish huquqiga ega bo‘ladilar. Tadqiqot jarayonida ishtirokchilarga hech qanday jismoniy yoki psixologik zarar yetkazilmasligiga alohida e’tibor qaratiladi.

Har qanday tadqiqot singari ushbu ishning ham o‘ziga xos cheklovlari mavjud.

Birinchidan, tanlanmaning hajmi va geografik qamrovi (bir nechta universitetlar bilan cheklanganligi) natijalarni O‘zbekistonning barcha oliy ta’lim muassasalariga yoki boshqa mamlakatlardagi ta’lim tizimlariga umumlashtirish imkoniyatini cheklaydi.

Ikkinchidan, tyutorlik uslublari va talabalarning motivatsiyasi kabi ba’zi o‘zgaruvchilarning o‘z-o‘zini baholash so‘rovnomalari orqali o‘lchanishi subyektivlik va ijtimoiy jihatdan maqbul javob berish tendensiyasi (social desirability bias) xavfini keltirib chiqaradi.

Uchinchidan, aralash metodologiya qo‘llanilishiga qaramay, tyutorlik uslublari va o‘quv samaradorligi o‘rtasidagi sabab-oqibat bog‘liqliklarini to‘liq aniqlash qiyin, chunki ta’lim natijalariga ko‘plab boshqa omillar (masalan, talabaning shaxsiy xususiyatlari, oilaviy muhit, o‘quv dasturining sifati) ham ta’sir qiladi.

To‘rtinchidan, kuzatishlar va intervyular cheklangan vaqt oralig‘ida o‘tkazilishi tyutorlik uslublarining uzoq muddatli ta’sirini to‘liq aks ettirmaydi.

Kelajakdagi tadqiqotlar ushbu cheklovlarni bartaraf etishga qaratilishi lozim, masalan, kengroq tanlanma, uzoq muddatli (longitudinal) tadqiqotlar va boshqa madaniy kontekstlarda o‘tkazilgan qiyosiy tadqiqotlar orqali. Shuningdek, tyutorlik uslublarining talabalarning kasbiy rivojlanishiga va ishga joylashishiga ta’sirini o‘rganish ham muhim yo‘nalish bo‘lishi mumkin.

Ushbu tadqiqot tyutorlarning boshqaruv uslublari ta’lim samaradorligiga jiddiy ta’sir ko‘rsatishini aniqladi. Natijalar demokratik va murabbiylik yondashuvlari talabalarning akademik natijalari, motivatsiyasi va tanqidiy fikrlashini sezilarli darajada yaxshilashini ko‘rsatdi.

Aksincha, avtoritar uslub talabalar faolligi va mustaqil o‘rganishiga salbiy ta’sir etadi. Tyutor uslubini tanlashda talabalarning o‘ziga xos ehtiyojlari, o‘quv muhiti va tyutorning tajribasi asosiy omillar bo‘lib xizmat qiladi. Shu bois tyutorlarga moslashuvchanlikni oshirish, talabalarga ko‘proq erkinlik berish va ularning o‘z-o‘zini boshqarishini rag‘batlantirish tavsiya etiladi. Kelajakda tyutorlik boshqaruvining uzoq muddatli ta’siri va kasbiy rivojlanishga hissasi bo‘yicha tadqiqotlar o‘tkazish muhimdir.

XULOSA

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili tyutorlarning boshqaruv uslublari ta’lim samaradorligiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishini, talabalarning akademik natijalari, motivatsiyasi va shaxsiy rivojlanishiga bevosita bog‘liqligini ko‘rsatadi. Demokratik va murabbiylik uslublari talabalarning faolligini, mustaqilligini va chuqur o‘rganishini rag‘batlantiruvchi eng samarali yondashuvlar sifatida e’tirof etiladi. Shu bilan birga, tyutor uslubini tanlashda talabalarning individual ehtiyojlari, o‘quv konteksti va tyutorning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish zarurligi ta’kidlanadi.

Kelgusi tadqiqotlar tyutorlik boshqaruvining turli modellari va ularning turli ta’lim muhitlaridagi samaradorligini yanada chuqurroq o‘rganishga qaratilishi lozim. Shuningdek, tyutorlik uslublarining uzoq muddatli ta’siri va talabalarning hayotiy ko‘nikmalarini shakllantirishdagi roli bo‘yicha tadqiqotlar ham muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Border, L. L. B., Border, D. R. A. Routledge Repetitorlik qo‘llanmasi. - New York: Routledge, 2022. - 356 p.
2. Banks, S. J. Mentorlik va kouchnig ta’limda: Amaliy qo‘llanma. - London: Routledge, 2021. - 284 p.
3. Chen, Y., Zhang, L. Oliy ta’limda o‘qituvchining pedagogik yondashuvlarining talabalarning faolligi va o‘quv natijalariga ta’siri // Oliy ta’lim tadqiqot va rivojlanish. - 2021. - Vol. 40, № 5. - P. 1017-1031.
4. Smith, A. B., Jones, C. D. Samarali repetitorlik amaliyotlari: Repetitorlarni tayyorlash va talaba natijalari bo‘yicha adabiyotlarni ko‘rib chiqish // Kollej o‘qish va o‘rganish jurnali. - 2020. - Vol. 50, № 1. - P. 1-18.

5. Davis, M., Brown, S. O‘qituvchi-talaba munosabatlarining akademik muvaffaqiyat va farovonlikni rag‘batlantirishdagi roli // Mentorlik va o‘qituvchilik: O‘rganishda hamkorlik. - 2022. - Vol. 30, № 2. - P. 187-204.

6. Green, L., White, K. Kouching oliy ta’limda pedagogik yondashuv sifatida: Talabalarning o‘rganishini va rivojlanishini takomillashtirish // Oliy ta’limda o‘qitish. - 2023. - Vol. 28, № 1. - P. 1-16.

7. Miller, P., Taylor, R. O‘qituvchi fikr-mulohazasining talabalarning o‘z-o‘zini tartibga soluvchi o‘rganish strategiyalariga ta’siri // Ta’lim psixologiyasi jurnali. - 2022. - Vol. 114, № 3. - P. 467-482.

MUNDARIJA

UYUSHMAGAN YOSHLAR VA ULARNING MUAMMOLARI Atabayeva Nargis Batirovna	**4**
TURLI YOSH DAVRLARIDAGI SHAXSLARDA O‘ZINI O‘ZI FAOLLASHTIRISH VA EMOTSIONAL SOHA O‘RTASIDAGI ALOQADORLIKLAR Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o‘g‘li	**25**
O‘ZBEK VA QIRG‘IZ QIZLARINI ETNIK STEREOTIPLARI VA IJTIMOIY USTANOVKALARINI ILMIY TADQIQ ETISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI Djuxonova Noxida Xayotjonovna	**33**
ZAMONAVIY SHIFOKORLAR PROFESSIONAL KARERASIDA PSIXOLOGIK OMILLARNING TA’SIRI Arziqulov O‘tkirbek Maxammatovich	**43**
KIMYOVIY ADDIKTATSIYALARDA OILAVIY MUHITNING PSIXOLOGIK AHAMIYATI Mirashirova Nargiza Anvarovna., Raxmatova Zulxumor Alimovna	**50**
TYUTORLARNING BOSHQARUV USLUBLARI VA ULARNING TA’LIM SAMARADORLIGIGA TA’SIRI Alijonov Nurbek Ulug‘bek o‘g‘li	**56**
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA IJODIY TAFAKKUR RIVOJLANISHINING JINSIY XUSUSIYATLARI Rajabov Murodil Jumaboyevich., Yuldasheva Shoxista Tojialiyevna	**70**
TA’LIM MUHITIDA O‘QUVCHI SHAXSI XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHNING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK USULLARI Soliyev Farxodjon Sodiqovich., Akbarova Nigora Axmadjonovna	**78**

MUNDARIJA

IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTAB O‘QUVCHILARIDA KASBIY O‘ZINI-O‘ZI BELGILASH: MOTIVATSION VA IJTIMOIY-PSIXOLOGIK OMILLAR TAHLILI Mo‘minov Davronjon Marifjon o‘g‘li	**92**
O‘ZBEK VA RUS QIZLARINI OILAVIY HAYOT HAQIDAGI TASAVVURLARINI AMALIY O‘RGANILISHI Usmonova Nargiza Raximjonovna	**102**
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ Мирзажонова Элеонора Топволдиевна	**110**
MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR RUHIY RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI IJTIMOIY-PSIXOLOGIK OMILLAR TAHLILI Z.O.Abdullayeva	**117**
HARBIY FAOLIYATDA ZAMONAVIY STRESS OMILLARINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI Abdumalikova Iroda Abdulaziz qizi	**125**
PSIXOLOGIK BARQARORLIK VA MOLIYAVIY STRESS MUAMMOSINING ILMIY TADQIQ ETILGANLIK DARAJASI Sotvoldiyeva Nargiza Abdukarimjon qizi	**136**
КОРРЕЛЯЦИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО И ТЕМПЕРАМЕНТНОГО КРИТЕРИЕВ ВЕРТНОСТЕЙ В СФЕРЕ КОГНИТИВНОЙ СОЦИОНИКИ Туллекова Карина Сергеевна	**143**
TA’LIM-TARBIYA JARAYONIDA IJTIMOIY-PEDAGOGIK MUAMMOLARNING SHAKLLANISH OMILLARI VA BARTARAF ETISH YO‘LLARI Mirzayeva Faroxat Odiljonovna	**157**

MUNDARIJA

MURAKKAB BICHIMDAGI USTKI KIYIMLARNI MODELLASHTIRISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI Sattorova Ra’no Abdunazar qizi., Sindarova Shoxista Maxammatovna	**166**
O‘ZBEKISTONDA BAG‘RIKENGLIK SIYOSATINI YURITISHDA ETNOTURIZMNING O‘RNI Shavkat Bobojonov	**173**
BUXORONING OILAVIY VA JAMOAVYI MAROSIMLARI (MAHALLIY ERONIYLAR MISOLIDA) Iroda Kalonova	**177**
ELLIPTIK GAPLARNING STILISTIK MAQOMI Rasulov Zubaydullo Izomovich	**183**
PRAGMATIC AND COGNITIVE ANALYSIS OF CONCEPT “PEACE” IN POLITICAL SPEECH Rakhmatova Mehriniso Musinovna., Rakhmonova Jasmina Anvarovna	**188**
TIL EVOLYUTSIYASIDA O‘ZGARUVCHANLIK VA TEJAMKORLIK PRINSIPLARI Qobilova Nargiza Sulaymonovna	**194**
ZAMONAVIY INTERNET-MULOQOTDA LINGVOMADANIY BIRLIKLAR FENOMENI Jalolova Nigina Zavqiddin qizi	**203**

Materiallar ko‘chirib bosilganda **“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar”** jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart.

***

Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.
Ilmiy maqolalar tahririyat tomonidan ko‘rib chiqiladi. Tahririyat a’zolarining jurnal ruknlariga mos kelmagan, ko‘rsatilgan talablarga mos bo‘lmagan maqolalarni nashr qilmaslik huquqi bor.

***

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” jurnali 05.05.2026-yildan O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi huzuridagi Axborotlashtirish va telekommunikatsiyalar sohasida nazorat inspeksiyasi tomonidan 2026-yil 5-may sanasida davlat ro‘yxatidan o‘tkazilib, 1564147-sonli rasmiy litsenziya asosida faoliyat yuritadi.

***

Yuborilgan maqolalarning barchasi “Antiplagiat” tizimida tekshiriladi.
Jurnalda nashr etilgan materiallar va ma’lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas’ul.

“Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” ilmiy-amaliy metodologik jurnali barcha ta’lim muassasalari va ilmiy izlanuvchilarni hamkorlikka chorlaydi.

Muassis: “Fanlararo ilmiy tadqiqotlar” MCHJ
Tahririyat manzili: Toshkent shahar Sergili tumani Yangi Bunyodobod MFY 8-uy
https://fanlararotadqiqotlar.uz/